

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект № BG05SFOP001-2.025-0065 „Обществените съвети на местно ниво – възможност за участие на гражданите при разработването, изпълнението и мониторинга на местни политики“

АНАЛИЗ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ВЗАМОДЕЙСТВИЕТО НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ С ГРАЖДАНИТЕ И НАРАСТВАНЕ АКТИВНОСТТА НА ГРАЖДАНИТЕ И ТЕХНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА МОНИТОРИНГА НА МЕСТНИ ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Настоящият анализ е разработен на базата на събраната информация по проведеното проучване на работата на обществените съвети и взаимодействието на местните власти с обществените съвети и гражданите в петте общини на област Търговище. Проучването е проведено от Сдружение „Клуб на нестопанските организации“ гр. Търговище в партньорство с Областна администрация гр. Търговище по Проект № BG05SFOP001-2.025-0065 „Обществените съвети на местно ниво – възможност за участие на гражданите при разработването, изпълнението и мониторинга на местни политики“. Проектът е финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския социален фонд.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Обобщен анализ на събраната информация от проучването в 5-те общини на област Търговище
 - 1.1. Процес на сформирание на обществен съвет
 - Процесът на сформирание на обществен съвет
 - Информирание на обществеността за сформирането на обществен съвет
 - Членове на обществения съвет
 - Правилник на дейността
 - 1.2. Как работят обществените съвети
 - Подготовка на заседанието – известяване на членовете и обществеността за предстоящо заседание, дневен ред, материали
 - Обсъждани теми, кои теми интересуват гражданите
 - Предложения към Общинския съвет
 - Активност и удовлетвореност от работата на членовете на обществените съвети
 - Полезни ли са обществените съвети
 - Информирание на гражданите за дейността на обществените съвети
 - 1.3. Взаимодействие на местната власт с обществените съвети и гражданите
 - Включване на гражданите в обществени обсъждания и консултации
 - Форми на комуникация и включване на гражданите
2. Добри практики в дейността на Обществените съвети в област Търговище и на национално ниво
3. Изводи, предизвикателства и препоръки
 - 3.1. Изводи и предизвикателства
 - 3.2. Препоръки

1. ОБОБЩЕН АНАЛИЗ НА СЪБРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ ОТ ПРОУЧВАНЕТО В 5-ТЕ ОБЩИНИ НА ОБЛАСТ ТЪРГОВИЩЕ

Настоящият анализ се базира на информацията от:

- Отговорите на 5-те общини на Искането на информация по ЗДОИ относно съществуващите обществени съвети на територията на съответната община, информация и данни за работата им;
- Попълнените 26 online анкети от членове на общо 9 обществени съвети от всички общини на областта;
- Проведените интервюта с общо 15 лица (представители на местната власт, на институциите и на гражданските структури от 5-те общини);
- Проведените наблюдения на общо 5 заседания на обществени съвети – Консултативен съвет по туризъм към община Търговище, Обществен съвет за социално подпомагане гр. Търговище, Обществен съвет по въпросите на социалното подпомагане гр. Опака, Обществен съвет по въпросите на социалните услуги гр. Омуртаг и Обществен съвет по въпросите на социалното подпомагане гр. Попово.

Изводите и цитираните данни са въз основа на информацията от тези източници. Проучването не претендира за изчерпателност на данните.

На различни етапи от проучването се включиха представители на следните обществени съвети:

- Община Търговище – Обществен съвет за социално подпомагане, Консултативен съвет по туризъм и Обществен съвет към Фонд за подкрепа на местни инициативи;
- Община Попово – Общинска комисия за детето (с консултативни функции), Обществен съвет по въпросите на младежта и Обществен съвет по религиозните въпроси; На 27.01.2023 г. е създаден обществен съвет по социалните въпроси и е проведено включено наблюдение на първото му заседание;
- Община Омуртаг – Съвет по въпросите за социални услуги;
- Община Опака – Обществен съвет по социалните въпроси към община Опака, сформирани през м. май 2022 г. във връзка с изпълнението на Закона за социалните услуги. Представителят на общинска администрация в интервюто си споделя и информация за дейността на обществен съвет по младежките въпроси, който вече не функционира, но информация за него е включена в анализа;
- Община Антоново – при стартирането на проучването в общината нямаше сформирани обществени съвети. Обществен съвет е сформирани през м. ноември 2022 г. във връзка с разработването на Карта на социалните услуги в България по чл. 34 и 35 от Закона за социалните услуги.

Преобладават обществените съвети по социалните проблеми.

В община Попово работят и Общинска комисия за детето (с консултативни функции), Обществен съвет по въпросите на младежта и Обществен съвет по религиозните въпроси. Освен обществените съвети в социалната сфера, в община Търговище са създадени Съвет по туризма и Обществен съвет към Фонда за местни инициативи.

Едни от най-старите обществени съвети са Общинската комисия за детето в община Попово и Обществения съвет по въпросите на младежта, създадени през 2012 г. През 2021 г. в община Омуртаг, през 2022 година в общини Антоново и Опака, и в началото на 2023 г. в община Попово са създадени/възстановени нови обществени съвети по въпросите на социалните услуги във връзка с разработването на Карта на социалните услуги в България. През 2022 година е създаден и Обществения съвет към Фонда за подкрепа на местни инициативи в Община Търговище.

В **Приложение 1** са описани всички обществени съвети, за които има информация от общините плюс обществените съвети, за които е получена информация от анкетите, интервютата и включените наблюдения на заседания на обществени съвети.

Процесът на сформирание на Обществен съвет

Обществения съвет в област Търговище са сформирани или на база на нормативно изискване или по инициатива на общините и НПО. Преобладават обществените съвети създадени въз основа на действащите закони в съответната област и при създаването им стриктно се спазват изискванията, разписани в тези закони (Закон за социално подпомагане, Закон за младежта, Закон за туризма и др.)

Правното основание за изграждането на Обществения съвет в областта на социалните услуги е Законът за социално подпомагане. Нормативната база за изграждането на Комисиите за детето в Търговище и Попово, и Общинския младежки съвет – Омуртаг е Законът за закрила на детето.

Обществения съвет по религиозните въпроси в община Попово е създаден по инициатива на зам. кмет за решаване на възникнали проблеми на религиозна основа в общината.

Обществения съвет към Фонд за подкрепа на местни инициативи – Търговище е създаден през 2022 г. в изпълнение на Правилника за организацията, дейността и управлението на фонда. Приет с решение на Общинския съвет.

Кметът или зам. кмет изготвят списък с институциите, чието присъствие е определено със закон, а също и тези, които имат отношение към сферата на действие на обществения съвет. До всички институции се изпращат покани за участие и те определят свой представител в обществения съвет. Представители на гражданите са

неправителствените организации, до които също се изпращат писма – покани за участие, и потребителите на услугите, които се определят от Дирекция „Социално подпомагане“. Понякога се провеждат и разговори с институциите и гражданските организации за определяне на представители за съответния съвет. Изготвеният списък с членовете на общественния съвет се внася от Кмета на общината на заседание на Общинския съвет и там се взема решение за учредяване на Обществения съвет и се утвърждават неговите членове.

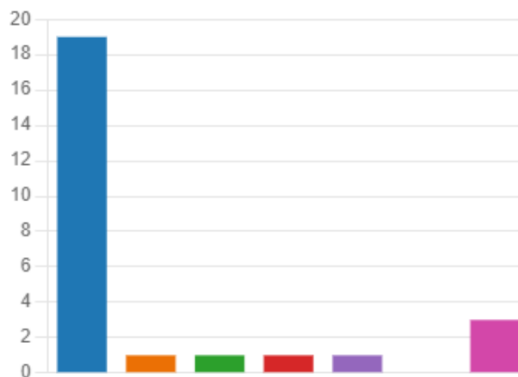
Същата процедура се прилага и при възникването на гражданска инициатива за създаване на обществен съвет.

Информацията се потвърждава и от участниците в анкетата. Според 20 от тях, общественият съвет, чийто член са, е създаден по инициатива на ръководството на местната власт; 1 лице от анкетираните е посочило, че общественият съвет е създаден от училищното ръководство; 1 е посочил НПО като инициатор; 1 е посочил Общинския съвет, 1 – държавна институция (Дирекция „Социално подпомагане“); 1 лице – на основание чл.13, ал.1 от Закона за туризма и 1 лице – Закона за социалните услуги.

3. По чия инициатива е изграден общественият съвет, чийто член сте?

[More Details](#)

По инициатива на ръководств...	19
По инициатива на общинския ...	1
По инициатива на държавна и...	1
По инициатива на училищно р...	1
По инициатива на неправител...	1
Гражданска инициатива	0
Other	3

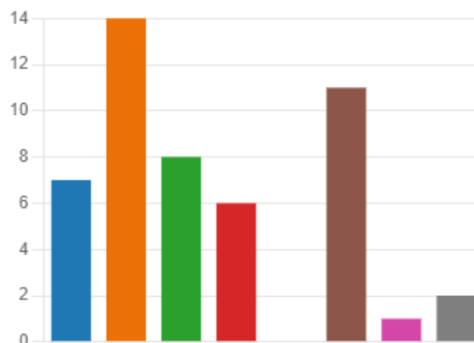
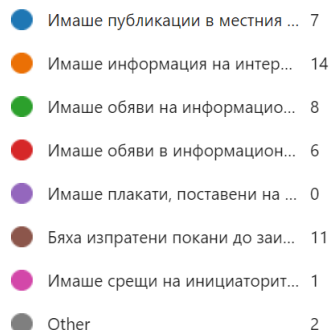

Най-използваната форма за **информиране на обществеността**, че предстои изграждане на Обществен съвет е публикуването на информация на интернет страницата на общината според 16 от участниците в анкетата. Следват покани до заинтересованите страни според 11 участника, поставянето на обяви на информационните табла в общинската администрация – 9 участника, публикации в местния вестник – 8 участника, поставянето на обяви в информационния център на общината – 7 участника. С по 1 избор са провеждането на срещи на инициаторите за изграждане на Обществен съвет с гражданите, по инициатива на директора на училището и личен разговор с анкетираното лице.

4. Как беше информирана обществеността, че предстои изграждане на обществен съвет и беше ли обяснено защо е необходимо неговото изграждане?

[More Details](#)

За **членове на общественния съвет** се търсят хора със съответната експертиза, образование и практически опит. Обществените съвети в областта на социалните услуги включват представители на Дирекция „Социално подпомагане“, на Бюро по труда, на социални институции (Дом за стари хора и др.), на потребителите.

Обществените съвети, работещи в сферата на младежките дейности включват представители на училищата, отдел „Закрила на детето“, Регионално управление на образованието Търговище, Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, Детска педагогическа стая, Центровете за настаняване от семеен тип за деца/младежи с или без увреждания и др.

Прави впечатление, че само в обществените съвети, работещи на територията на община Търговище винаги има представител на гражданските структури.

Представители на местната власт има във всички обществени съвети. Според участниците в анкетното проучване, на второ място са поставени представителите на държавните институции – 17. Представителите на НПО във включените в проучването обществени съвети са 11, на гражданите – 10, включително представители на потребители на социални услуги в 1 обществен съвет, на бизнеса – 5, на училище – 12, на общински съветници – 2.

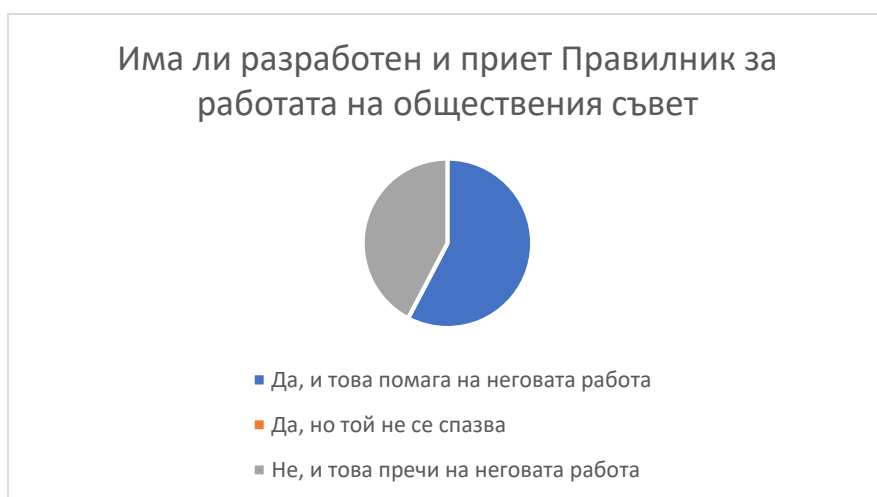
16 от анкетираните лица са определени за член на съответния Обществен съвет със заповед на кмета на общината; 4 – с решение на Общинския съвет; 3 – със заповед на директора на институцията, в която работят; 1 – с решение на Управителния съвет/общото събрание на НПО, в което членува; 1 по предложение с писмо от институцията, в която работи и с решение на Общинския съвет. А един е бил „просто поканен“.

На въпроса „Има ли интерес от изброените целеви групи за включване в общественния съвет“ не получихме еднозначен отговор. В малките общини не са много експертите и често пъти се определят едни и същи хора в различни съвети. Това е

натоварващо за хората и ги демотивира. Когато създаването на обществен съвет е свързано с важни за хората проблеми или идеи за развитие, и когато това съвпада с личната мотивация на хората, на които се предлага участие – тогава има интерес. На поканата за участие се отзовават всички, но след това не всички участват в заседанията или се включват активно в обсъжданията.

Участниците в анкетата се обединяват около разбирането, че всеки Обществен съвет трябва да има разработен и приет **Правилник за работата**. В случаите, когато такъв Правилник е налице, това подпомага работата на обществения съвет. А в случаите, когато такъв Правилник липсва, това пречи на ефективната му работа.

Всички интервюирани лица от община Попово споделят, че обществените съвети имат правилници. За общини Омуртаг и Търговище – част от обществените съвети имат правилници, част – не. Новоизградените обществени съвети в община Опака, община Антоново и община Попово на своите първи заседания са приели правилници за дейността. Всеки правилник се съхранява към документацията на обществения съвет. Самата документация се съхранява в общините.

Законово не е регламентирано, че обществените съвети трябва да имат правилник на дейността и затова част от обществените съвети не са приели свой Правилник.

В Правилника са описани целите, функциите, структурата, начина на вземане на решение и др. Това внася яснота в работата на обществения съвет, изяснява неговата същност пред обществеността и затова членовете отчитат, че наличието на Правилник подпомага работата на обществения съвет.

Как работят обществените съвети

Всеки съвет има председател, който обикновено е ресорния зам. кмет на общината и организационен секретар, който е служител на Общината. Секретарят изпраща писма за

дейностите, свързани с обществения съвет, подписани от съответния ресорен зам. кмет или кмет. Протоколите от заседанията на обществените съвети и архивите се съхраняват от организационните секретари в съответните общини.

В повечето общини заседанията на Обществените съвети се провеждат в зали на общината.

Подготовка на заседанието:

Използват се разнообразни средства за **известяване** на членовете на обществените съвети за предстоящо заседание – обаждане по телефон, писмо/имейл, публикации на сайта на общината. Това е задача на секретаря на съвета, който е служител на общината.

Комисията за децата и Съвета по религиозните въпроси (и двете от Попово) провеждат заседания 3 – 4 пъти годишно съгласно приетия Правилник. При необходимост се провеждат и допълнителни заседания.

Според част от интервюираните лица няма практика и не е разписано в закона провеждането на „открити заседания“ на обществените съвети. Други смятат, че всички заседания са „открити“ и няма проблем на заседанията да присъстват граждани, т.е. те по принцип са „открити“, но граждани не присъстват, понеже няма интерес. Понякога на заседанията се канят експерти по обсъжданите проблеми от различни организации и институции, които не са членове на обществения съвет. Информация за заседанията се публикува на сайта на съответната община, на информационното табло на общината, чрез оповестяване в местните медии и се разпространява чрез кметовете на населените места.

Предварително обявения дневен ред на заседанието в повечето случаи е приложение към Поканата до членовете на обществения съвет. Изключения са заседанията без предварително обявен дневен ред.

1/3 от интервюираните посочват, че не са получавали предварително **материали** за заседанието. В повечето случаи има предварително подготвени материали и те се изпращат заедно с поканата или по имейл на членовете на обществения съвет предварително. Понякога материалите се публикуват на интернет страницата на Общината и всеки може да се запознае с тях, но не винаги това е работеща практика.

Заседанията се водят от ресорния зам. кмет. След всяка точка от дневния ред следват обсъждания и приемане на решения. Членове на обществените съвети по социалните въпроси споделят, че преди КОВИД епидемията, когато редовно са се провеждали заседания те са имали поглед върху състоянието на социалните услуги в общината, обсъждали са конкретни казуси и са помагали на хората. Но КОВИД епидемията силно намали, даже прекрати провеждането на присъствени заседания на обществените съвети, а онлайн заседания почти не са провеждани.

Обсъждани теми

Въпросите, които се обсъждат на заседанията на обществените съвети са пряко свързани с тематичната област, в която е сформиран общественият съвет. Така например, обществените съвети по социалните въпроси обсъждат качеството на предоставяните социални услуги, проблемите на управлението на социалните услуги, разкриването на нови социални услуги в съответната община и др. Новосформираните и вече съществуващите Обществени съвети по въпросите на социалните услуги, които работят по Картата на социалните услуги в България, разработват анализ за състоянието на социалните услуги в общината; правят оценка на ефективността на услугите, които вече се предоставят; оценка на потребността от разкриване на нови услуги и планират социалните услуги за общината, включително разкриване на нови социални услуги за следващата година. Тези решения на обществените съвети се внасят за приемане от Общинските съвети.

Консултативният съвет по туризъм в община Търговище обсъжда широк спектър от въпроси в областта на туризма: инфраструктура, капацитет и ефективност на туристически център, поставяне на табели, включване в програми на туроператори, реклама от местния бизнес към гости на града и др.; обсъждане на възможностите за развитие на туристическия продукт в Община Търговище; засилване на комуникацията между заинтересованите лица в бранша; въпроси, свързани с поддържането на туристическите обекти в общината; дейността на информационния център по туризъм и др.

Комисията за детето към община Попово е обединяващо звено на политиките за всички деца на територията на общината и има за задача да осигури осъществяването на местната политика по закрила на детето като ежегодно разработва общинската Програма за закрила на детето съобразно потребностите на децата и техните семейства и я внася за приемане от Общински съвет Попово; осъществява сътрудничество, координация и подпомага обмена на информация между компетентните органи и юридическите лица при осъществяване на дейностите по закрилата на детето на общинско ниво и др. Такива общински комисии за закрила на детето има и в другите общини, но те не са подадени като обществени съвети от общините в отговор на нашето искане за ЗДОИ.

Общинският консултативен съвет по въпросите на младежта гр. Попово подпомага младежки инициативи, организацията на детски и младежки прояви, осъществява превантивна работа с децата и учениците, подпомага социалната и културна интеграция на младите хора и др.

През 2022 г. Общинският оперативен екип за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходни на ромите ситуации е разработил и представил за приемане от Общински съвет Попово, План за действие, който задава основни принципи на цялостната общинска

политика за равнопоставено интегриране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Попово. Той е резултат от съвместните усилия и партньорството между общинска администрация, институциите в областта на социалните услуги, неправителствените организации и ромската общност.

В Обществения съвет към Фонда за подкрепа на местни инициативи в Община Търговище се обсъждат подадените граждански инициативи и се определят тези, които да бъдат финансирани от Фонда. Заседанията на Обществения съвет се провеждат два пъти в рамките на една година. През септември 2022 г. е проведено първото заседание на съвета. Протоколът от него е публикуван в сайта на Община Търговище, в специално създадения раздел Фонд „Местни инициативи“. Финансирани са 6 инициативи на неправителствени организации, читалища и граждани за „Подобряване на градската среда“ по Фонд „Местни инициативи“. На втората сесия, проведена м. юни 2023 г. в община Търговище са финансирани още 6 проекта.

Сред темите, които интересуват хората на първо място е посочена инфраструктурата – улици, тротоари, детски площадки, транспортната схема, водата, както и въпроси, свързани с чистотата на населеното място. Важни теми са и дейностите по социално подпомагане и упражняването на обществен контрол върху тяхното осъществяване, а също и проблемите с трудовата заетост. Други теми са наркотиците, свободното време на децата, спорта, културният живот в града. Интерес представлява проучването и прилагането на добри практики от други общини от страната.

Обикновено обсъждането на бюджета не е сред темите, които предизвикват интерес сред населението. Но даже и тогава има хора, които се включват активно в обсъжданията, подготвили са своите въпроси и възражения. Разработването на планове и други стратегически документи на общината също не предизвикват интерес и включване сред гражданите.

Не винаги въпросите, които се обсъждат на Обществените съвети и решенията, които се предлагат е необходимо да се внасят към съответните комисии на Общинския съвет.

Когато в Обществения съвет се обсъждат програмни и стратегически документи те се публикуват на интернет страницата на общината за обществено обсъждане, след което се обсъждат в Обществения съвет и се предлагат за одобрение от Общинския съвет.

От обществените съвети по социалните въпроси са правени **предложения към Общинските съвети** за откриване на нови социални услуги в общините, за кандидатстване с проекти, касаещи социалните услуги по оперативните програми; разработвани са предложения, свързани с прилагането на Закона за социалното подпомагане и др.

От Съвета по туризъм ежегодно се разработват и внасят за одобрение изготвени програми за развитие на туризма в община Търговище; отчети за изпълнението на програмата; конкретни инициативи за развитие на туризма и рекламата; имало е предложение да се доизгради и поддържа пътя за крепостта Мисионис, но той е реализиран с подкрепата на Ротари клуб и др.

Комисията за детето към община Попово ежегодно разработва и внася за одобрение на заседание на Общинския съвет Общинска Програма за закрила на детето; отчети за изпълнението на Програмата и др.

11 от анкетираните лица посочват, че са направени предложения за обсъждане на заседание на Общинския съвет, а 12 посочват, че не са направени предложения и 3, че все още не са провеждани заседания на общественния съвет.

17. Има ли направени предложения пред Общинския съвет за решаване на конкретни проблеми на местната общност?

[More Details](#)

[Insights](#)

От направените 12 предложения към различните Общински съвети 9 са били включени в съответни актове на съвета и само 3 не са били включени в съответни актове на Общинския съвет.

Решенията на Общинския съвет и протоколите от заседанията се качват на сайта на съответната община и оттам гражданите и членовете на обществените съвети се информират за взетото решение по тяхното предложение. Не е посочена практика за информиране на членовете на общественния съвет относно предложенията, които са направили към Общинския съвет.

Активността на членовете на обществените съвети зависи от това, до каква степен имат необходимата квалификация, знания и опит в решаването на проблеми, сходни с обсъжданите. Активни са професионалистите в съответната област, които имат какво да споделят и познават нормативната уредба, а също и представителите на НПО. Пасивни са хората, които не са толкова наясно с обсъжданите въпроси или нямат позиция, нямат какво да споделят.

Активно е включването на представителите на общината и институциите, тъй като участието им е със задължителен характер. Освен това те са експерти в съответните

области и са активни, когато се обсъждат въпроси от тяхната компетентност. Те имат информация, имат предложения, познават нормативната уредба. Активни са и представителите на НПО, защото обикновено защитават определени каузи и работейки на терен, познават проблемите на конкретните общности. В съвета по туризма активни са представителите на бизнеса, в социалното подпомагане – представителите на структурите на МТСП, на действащите социални услуги, на НПО и т.н.

Активността се определя и от актуалността на обсъждания казус/проблем, от степента на важност и полезност за местните общности и др.

**Обобщена оценка на активността на
членовете на обществените съвети по 7-степенна скала**

Местна власт	Държ. институции	У-ще	НПО	Бизнес	Граждани	
5.8	5.1	3.8	3.9	2.7	3.2	Обобщена оценка от всички анкетирани

Оценка на активността по групи по 7-степенна скала

Местна власт	Държ. институции	У-ще	НПО	Бизнес	Граждани	Дадена оценка от представителите на
6.3	5.4	4.0	3.4	2.2	2.7	Местна власт
5.4	5.0	4.6	4.3	3.7	4.1	Държавни институции
6.0	3.0	1.0	6.5	2.0	4.0	НПО
5.5	5.2	1.0	2.5	1.0	4.0	Граждани
5.0	3.0	3.0	4.3	5.0	2,3	Бизнес

С изключение на групата на гражданите и групата на бизнеса, всички останали групи дават най-висока оценка на активността на своите представители. Като се абстрахираме от този разбираем субективизъм, то прави впечатление, че най-активно в обществените съвети работят представителите на местната власт. При обобщената оценка от отговорите на всички участвали в анкетирания, оценката на активността на представителите на местната власт е 5.8 по 7-степенната скала. Всяка от другите групи анкетирани лица също дава най-висока оценка на представителите на местната власт. Представителите на НПО дават оценка 6.0, представителите на държавните институции – 5.4 представителите на гражданите – 5.5 и представителите на бизнеса – 5.0. Един от участниците в анкетата участва в състава на 2 Обществени съвета, работещи по проблемите на децата и младежта.

На второ място участниците в анкетирането поставят държавните институции. Обяснението, което се дава е, че професионалната дейност, квалификацията и експертизата на представителите на местната власт и държавните институции обикновено е в сферата на дейност на съответния Обществен съвет. Общинските и държавни служители имат практически опит в тази области, познават проблемите и причините за тях, и не на последно място – познават нормативната уредба, тъй като това е в сферата на техните преки професионални задължения.

На въпрос „Моля, посочете доколко сте удовлетворен от работата Ви в обществения съвет“ са дадени следните отговори:

- Напълно съм удовлетворен, чувствам се полезен – 12 лица или 46% от участвалите в анкетното проучване
- Удовлетворен съм, но не винаги се чувствам полезен – 4 лица или 15%
- Трудно ми е да преценя – 8 лица или 31%
- Не съм удовлетворен – 2 лица или 7%

22. Моля, посочете доколко сте удовлетворен от работата Ви в обществения съвет:

[More Details](#)

Insights

● Напълно съм удовлетворен, ч...	12
● Удовлетворен съм, но не вина...	4
● Трудно ми е да преценя	8
● Не съм удовлетворен	2

Чувството на **удовлетвореност и полезност** е породено от участието в Обществен съвет, свързан с насърчаване и подкрепяне на инициативи на граждани и граждански обединения (Обществен съвет към Фонда за подкрепа на местни инициативи в община Търговище); от факта, че обществените съвети по въпросите за социалните услуги успяват да допринесат за решаване на проблемите на хората (**Опака и Търговище**). Съветът по туризма в община Търговище работи ефективно и дава възможност за предлагане на нови идеи и в други общини в областта. Обществените съвети за децата и младежта в община Попово създават условия за изпълнение на различни по характер дейности, насочени към децата; подпомагат решаването на проблемите на децата и семействата им, а постигнатите резултати носят морална удовлетвореност на членовете на съвета. Трима не са посочили причините, поради които се чувстват удовлетворени и полезни в работата си в Обществен съвет.

Четирима от участвалите в анкетното проучване се чувстват удовлетворени, но не винаги полезни, като причините за това са: понякога заседанията преминават формално, с цел вземане на конкретно решение без задълбочено да се обсъдят всички възможности (Съвет за социално подпомагане в община Търговище); заложените инициативи се

случват бавно или почти никак; в Търговище няма обекти от национално значение и трудно може да се привлече вниманието на туристите (Съвет по туризъм); член на обществения съвет по въпросите на социалните услуги в община Опака се чувства удовлетворен и полезен когато се разрешава конкретен социален проблем, но това не винаги е възможно.

Осем от участвалите в анкетното проучване са дали отговор „Трудно ми е да преценя“, като 4 от тях са от Съвета по въпросите на социалните услуги в община Антоново, а този съвет още не е провел първото си заседание. Гражданите, които са членове на обществения съвет по социалните въпроси към Община Опака, не са наясно със законите и наредбите. Затова им е трудно да бъдат активни и не се чувстват полезни. Член на същия Обществен съвет споделя, че когато не успеят да разрешат някакъв социален проблем се чувства неудовлетворен. Демотивира и липсата на достатъчно ресурси, предимно финансови за изпълнение на предложенията на обществените съвети, пожелателния характер на някои от предложенията на обществения съвет към Общинския съвет и др.

Двама от анкетираните са дали отговор „Не съм удовлетворен“ като единият е от Съвета по въпросите на социалните услуги в община Антоново, а те все още не са провели заседание към момента на провеждане на анкетата, а другият е от Обществен съвет в образователна институция смята, че съветът е създаден формално.

Полезни ли са обществените съвети

Всички интервюирани са категорични, че полза от обществените съвети има. Те решават конкретни проблеми на местните общности, там са включени представители на всички институции, имащи отношение към обсъжданите проблеми и др. Обществените съвети в областта на социалните услуги легитимират решения на местните власти като кандидатстване по проект, разкриване на нова социална услуга, картотекиране на социалните услуги и др. Една от основните задачи на Комисията за детето в община Попово е да осигури осъществяването на местната политика по закрила на детето чрез разработването на общинска програма за закрила на детето, както и координацията между съответните органи и институции при осъществяване на тази програма. Съветът по религиозните въпроси подпомага Кмета на община Попово при решаване на възникнали проблеми от религиозен характер чрез пряко взаимодействие със засегнатите страни. Съветът към Фонда за подкрепа на местни инициативи – Търговище осигурява на проектен принцип финансиране на идеи на граждански организации, читалища и граждани за решаване на местни проблеми в общината. Съветът по младежките въпроси в община Опака е работил пряко с младежите от града и е осигурявал финансиране на техни идеи от Общинския съвет.

17 от анкетираните лица посочват, че в резултат от дейността на обществения съвет е разрешен проблем на местната общност, а 9 не смятат, че в резултат на дейността на

обществения съвет е решен проблем на местната общност. От тях 4 са членове на обществения съвет по социалните въпроси на община Антоново, който е новоизграден и още не е заработил. Двама са членове на обществения съвет по туризъм в община Търговище, 1 на Обществения съвет към образователна институция на община Търговище, 1 член на обществения съвет по социалните въпроси на община Опака. Един член на обществения съвет по социалните въпроси на община Омуртаг не е дал отговор.

Сред причините, поради които даден проблем на местните общности не е бил решен са посочени: липса на ресурс от страна на местната власт, предимно финансов; неинформираност на гражданите; слаба комуникация със заинтересованите страни; недостатъчна мотивация и активност на гражданите.

Основният канал за **информирание на населението за дейността на обществените съвети** са интернет страниците на общините, но и той не се използва активно от всички обществени съвети. Участниците в проучването не смятат, че това е ефективен метод за информирание на населението, тъй като често хората трудно се ориентират в сайтовете.

На сайтовете на общини Омуртаг и Антоново има възможност за online гледане на заседанията на заседанията на общинските съвети. В община Омуртаг, заседанията на общинския съвет, и следователно обсъждането и приемането на предложенията на Обществените съвети, се излъчват пряко и по общинско радио и така населението се информира за дейността им. Но това също не се отчита като ефективен метод за информирание на населението за дейността на обществените съвети. Използват се и възможностите на местните медии – местен вестник, местно радио, новинарска емисия по телевизия СКАТ за община Попово, телевизия КИС Русе за община Търговище и др.

В община Антоново при обсъждане решаването на проблемите с безводното активно са се включили младежите от общината и са използвали като канал за информация и общуване изграждането на фейсгрупи, чиято ефективност се оценява високо от интервюираните лица.

Общественият съвет по религиозните въпроси гр. Попово предпочита личните срещи с хората от селата, там при необходимост правят и събрания.

Общественият съвет към „Фонд местни инициативи“ Търговище събира конкретни предложения от различни групи граждани по проблеми на общността. Финансирането на тези инициативи става на проектен принцип, с участието на оценители на проектите и накрая – окончателното решение на Обществения съвет.

2. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА МЕСТНАТА ВЛАСТ С ОБЩЕСТВЕНИТЕ СЪВЕТИ И ГРАЖДАНИТЕ

Специално внимание при провеждането на интервютата с представители на местната власт, държавните институции и гражданските организации бе отделено на взаимодействието на местната власт с гражданите и бизнеса при разработването, изпълнението и мониторинга на местни политики.

В българското законодателство са регламентирани случаите, когато местните органи са длъжни да организират различни форми за включване на гражданите в управленския процес, най-често **обществени обсъждания** по конкретни въпроси, например: публични обсъждания по Закона за публичните финанси, обсъждания по Закона за общинския дълг, обсъждания, свързани с пространственото развитие и устройството на територията, опазването на околната среда и др.

На ниво община, най-често консултациите и обществените обсъждания се осъществяват във връзка с подготовката на важни за общността решения между органите на местната власт и местната общност. Такива са решенията, свързани с планиране и изразходване на публични средства, за изпълнение на местни политики или инициативи за местното икономическо и социално развитие.

Най-използваните **канални за информиране на гражданите за предстоящо обществено обсъждане** е публикуването на информация на интернет страницата на съответната община, заедно с необходимите материали и публикации в местните медии.

Като ефективна форма се оценява прякото (индивидуализирано) информиране на идентифицираните участници за началото на консултацията, т.е. личните срещи и разговори, които за съжаление се използват много рядко. Други форми за информиране на гражданите, оценявани като ефективни от участниците в проучването са: чрез кметовете на населените места, провеждането на общи събрания по квартали и населени места, и др. Следващи стъпки са сформирането на работни групи, комисии, провеждане на срещи с гражданите и др. Процедурата е подробно разписана в „Стандартите за провеждане на обществени консултации“ и общините работят съгласно разписаните изисквания. За съжаление това не гарантира активно гражданско участие и включване.

Все пак, когато на сайта на общината са качени материали, Програми, Стратегии, Наредби и други материали за обществено обсъждане винаги има хора, организации, институции, които дават своите становища. При провеждане на обществени обсъждания винаги присъстват и граждани, които не са много, но повечето от тях са активни, подготвили са своите въпроси и предложения към вносителите.

В община Търговище при разработването на стратегии, годишни планове или други документи на общината се създават работни групи, в които за участие, в зависимост от темата, се канят представители на различни организации, НПО и др. За съжаление те по-често не предлагат никакви съществени промени или допълнения към предложените текстове. При разработването на първоначалния вариант на Плана за развитие на община

Търговище е била наета външна фирма, която е успяла да включи на всички нива – работни групи, съвместни срещи и др., представители на различни институции и организации извън общината. Но това е било в годините преди КОВИД епидемията.

При изготвянето на плана за интегрирано развитие 2021 - 2027 на община Попово всички заинтересовани лица са имали възможност да представят писмени предложения, становища и мнения по предложения проект.

Успешното обществено обсъждане отразява гледните точки на различните заинтересовани страни. Важно е да се включат и участници, които са извън структурите, пряко зависещи от общината – представители на НПО, местен бизнес, туризъм. Така обсъждането придобива представителност и не поражда съмнения за защита или пренебрегване на интересите на някоя група. Това допринася и за положителното възприемане на процеса от страна на гражданите и стимулира участието им в него. Добра практика е включването на общинските съветници в процеса. Те участват в дискусиите заедно с останалите, запознават се с мнението и препоръките на гражданите. Освен това, тяхното участие легитимира процеса – те осъществяват връзката между него и общинския съвет и подпомагат изпълнението на препоръките.

Общините имат опит в работа с медиите и информация за обществените обсъждания се публикува периодично. Отчита се, че медиите са гаранция за прозрачност на процеса и възможност за излизане на дискусиите в публичното пространство. Те, както и участниците трябва да имат пълен достъп до всички материали по темата, която е обект на обсъждането.

Активност провокират теми, свързани с живота и благополучието на гражданите, например проблемът с безводието в община Омуртаг. Когато възникне проблем, който предизвиква силно възмущение, гражданите се активизират и дават много идеи за решаването му. Но към обсъждането на проект на нормативен документ или кандидатстване с проект по оперативните програми гражданите се отнасят с безразличие. Изводът е, че гражданите се включват активно в обсъжданията и при разработването на документи, когато разглежданата тема или проблем ги касаят пряко.

Като най-ефективни **форми за комуникация и включване на гражданите** са посочени срещите на живо и публичните изслушвания. Ефективни форми са също социалните мрежи и онлайн комуникацията. Две интересни практики са посочени за община Търговище – допитване до гражданите във връзка с именуване на една от улиците в града и онлайн срещите на кмета с граждани под надслов „Питайте д-р Дарин Димитров“, в които се включват много граждани с конкретни въпроси, повечето свързани с изграждането на пътната мрежа, ремонта на улиците и с чистотата на града.

В община Антоново съществува практиката Кметът и зам. кметовете да посещават малките населени места най-малко веднъж на три месеца и да провеждат срещи с населението.

В община Омуртаг се провеждат съвместни неформални срещи на местната администрация с гражданите и бизнеса. Провеждат се публични изслушвания, допитвания и проучвания.

В община Опака се провеждат публични изслушвания, допитвания и проучвания с цел включване на гражданите и бизнеса. Сесиите на Общинския съвет са открити за посещение.

Като неефективни форми са посочени фокус групите и изслушванията. 7 от участниците в анкетното проучване не са посочили отговор, а 4 не могат да посочат.

Като причини за ниската гражданска активност се посочват:

- недобрата информираност на гражданите – не се познават нормативните документи, не се познава работата на общината и работата на обществените съвети и др.;
- хората са обезверени, след като виждат, че на практика нищо не се случва;
- липсата на навици, на знания как може да се участва и недоверието, че нещо ще се промени след тяхното участие;
- фактът, че в малките общини всеки от жителите, по един или друг начин, е зависим от местната администрация и няма как да заяви гражданската си позиция, ако е различна от на администрацията.

2. ДОБРИ ПРАКТИКИ В ДЕЙНОСТТА НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ СЪВЕТИ В ОБЛАСТ ТЪРГОВИЩЕ И НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Доказателство за ползата от обществените съвети са резултатите от тяхната дейност или така наречените „добри практики“. От всяка община са посочени такива добри практики, които обобщени дават представа за дейността и ползите от работата на обществените съвети. За съветите в областта на социалните услуги това са разрешените индивидуални социални проблеми на гражданите; бързо решаване на възникнали казуси в социалната сфера (Омуртаг); наличие на добре развита мрежа от социални услуги, повишен брой на деца и семейства, които ги ползват, повишен брой деца, които участват в извънкласни дейности и са ангажирани в извънучилищни дейности и мероприятия (Търговище и Попово); всички заинтересовани страни получават актуална информация за състоянието на социалните услуги, обсъжданията и разработването на стратегии, приемане на годишни планове, обсъжданията дали Общината да кандидатства с някакъв проект и изготвяне на проектна документация и др. (обществените съвети по социалните въпроси).

Решен проблем на религиозна основа в с. Зараево и с. Славяново, общ. Попово с братя Юзеирови, които проповядваха национална, етническа и религиозна омраза към България, учредиха политическа партия на етническа основа с абревиатура ОТОМАН и

бяха осъдени за това. Важна роля в решаването на етническия конфликт изигра Обществения съвет по религиозните въпроси. Прилагаме Правилник за работата на съвета (Приложение 2).

Финансирани 6 проекти на първа сесия и още толкова на втората сесия, проведена м. юни 2023 г. в община Търговище за „Подобряване на градската среда“ по Фонд „Местни инициативи“. Добрите резултати по този обществен съвет са следствие на обединените усилия на местната власт, гражданските структури и гражданите. За добрата работа на този съвет предпоставка е и приетият след обществено обсъждане Правилник за работа на съвета, както и състава на обществения съвет, който одобрява инициативите. Прилагаме Правилника за работа на Обществения съвет в **Приложение 3**. Повече информация за работата на Обществения съвет може да бъде намерена на сайта на община Търговище - <https://targovishte.bg/wps/portal/municipality-targovishte/administration/activities/FondMI>

Добра практика на национално ниво е създаването на обществени съвети за управление на финансовите средства за подпомагане на пострадало от наводнения население. През 2014 година е създаден Националният обществен съвет за управление на финансовите средства за подпомагане на пострадалото от наводнения население на Североизточна България. Подпомогнати са пострадалите в област Добрич, като финансовото подпомагане се извършва по приложени списъци за разпределение на средствата, предоставени от Областния обществен съвет. Пострадалите домакинства са обединени в групи, като е предвидено всяка група да получи различна сума в зависимост от степента на поражение върху имота.

През 2017 година е създаден Обществен съвет за управление на финансовите средства от кампанията за подпомагане на пострадалите от Хитрино. Сумата на даренията за преодоляване на последствията от взрива на 10-ти декември надхвърля 2 милиона лева. Общественият съвет е обсъдил целевото разпределение на постъпилите дарения.

През 2022 г. са създадени Обществен съвет за управление на финансовите средства на пострадалото от наводненията население в област Хасково и Обществен съвет за управление на пострадалото от наводненията населени места в Община Карлово. Разработена е процедура за оценка на пострадалите от наводнението имоти от първа до четвърта група, разработен е пълен набор документи за изплащане на определените суми и др. Юристите на община Карлово са на разположение на гражданите за оказване на консултации по всички възникнали въпроси, свързани с изплащането на даренията.

Чрез обществените съвети, създадени за решаване на проблеми в кризисни ситуации се постига откритост, справедливост и ефективност при управление на събраните финансови средства.

Общественият съвет по култура към Община Добрич е сформиран през 2013 година. Населението на града е имало възможността да прави предложения за членове на съвета, а неговият Правилник за организация и дейността му е приет след обществено обсъждане. Оттогава Правилникът е актуализиран няколко пъти, но винаги след обществено обсъждане. Общественият съвет по култура е консултативен орган на доброволни начала към Община град Добрич и се създава със заповед на кмета на Община град Добрич. Той се състои от: оперативно бюро и секции в областите: 1) културно наследство и читалища и 2) сценични изкуства. Поименният състав на членовете на секциите се определя въз основа на постъпили писмени предложения до кмета на Община град Добрич. Окончателният числен и поименен състав се определя със заповед на кмета на Община град Добрич. В състава на Обществения съвет по култура се включват представители на културни институти и организации, фондации, неправителствени организации, творчески съюзи и асоциации в областта на културата; образователни институти, медии, както и изявени личности и експерти от сферата на културата и изкуствата. Общественият съвет за култура има за цел: (1) Да съдейства за създаването и осъществяването на дългосрочна стратегия за развитие на културата в Община град Добрич; (2) Да подпомага дейността на Община град Добрич в областта на културата; (3) Да създава условия за широк обществен дебат по въпросите на културата.

Друга форма на ефективна комуникация на местната власт с гражданите са дигиталните приемни. Пример за такава **дигиталната приемна е община Добрич**. Приемната функционира чрез фейсбук страницата на общината от 2016 година. Гражданите имат възможност да подават сигнали, нередности. Разработена е процедура за отговаряне на запитванията със срокове. Приемната се радва на голям интерес. Всяка седмица общината пуска на фейсбук страницата си специално създадена публикация, в коментарите към която жителите на Добрич задават въпроси, споделят мнения и предложения. Това прави приемната не само реактивна – отговаря на подадени сигнали, но и проактивна, като насочва вниманието към предварително избрани теми от общ интерес на гражданите. Дигиталните решения не са панацея, а средство за прозрачност. Но за да са ефективни трябва да има механизми, които да гарантират, че ще бъдат публикувани и неудобни за местната власт проучвания и предложения.

3. ИЗВОДИ, ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПРЕПОРЪКИ

Обществените съвети по своята същност са консултативни органи за гражданско участие и обществен контрол на местно ниво, които могат да съдействат на органите на местното самоуправление за формулиране и реализиране на общинските политики по важни за местната общност въпроси. Обикновено те съществуват като консултативен орган към общината.

Във всички общини има изградени обществени съвети. По-големите общини имат опит в създаването на обществени съвети, като при тях се наблюдава и разнообразие на сферите на дейност на обществените съвети – социални услуги, грижа за децата и

младежта, решаване на религиозни проблеми, дейност в областта на туризма, осигуряване на финансиране на инициативи на граждански организации и др. Инициатор за създаването им е не само общинската администрация, но и неправителствени организации, общински съветници и др. При по-малките общини обществените съвети развиват дейност предимно в сферата на социалните услуги и се създават съгласно изискванията на Закона за социалните услуги.

Според членовете на обществените съвети, взели участие в проучването в състава им са включени представители на местната администрация, на държавни институции, на неправителствени организации, бизнес, граждани и потребители на социални услуги. Но докато представители на общинската администрация и държавни институции има във всеки обществен съвет, не винаги са включени представители на НПО, бизнеса и граждани.

Обществените съвети подпомагат общините при идентифициране и решаване на проблемите на гражданите в различни сфери. Резултат от дейността им са разрешените индивидуални проблеми на гражданите, изградените и добре развити мрежи от социални услуги по общини, повишен брой ползватели, повишения брой реализирани проекти на общините по оперативните програми, повишен брой деца и младежи, участващи в извънкласни дейности, решени проблеми на религиозна основа, финансирани проекти на граждански организации и др. Затова всички интервюирани лица са категорични, че полза от обществените съвети има - 61% от членовете на обществените съвети, участвали в онлайн проучването посочват, че са удовлетворени от работата си в обществения съвет.

В общините на област Търговище се използват различни форми на online комуникация между общинските администрации и гражданите. На интернет сайтовете на общини Омуртаг и Антоново има възможност за online гледане на заседанията на общинските съвети. Гражданите имат възможност да споделят своите мнения, сигнали и препоръки на сайтовете на общините Търговище, Омуртаг, Антоново и Опака. На сайта на общините има възможност за подаване на сигнали за корупция. С висока популярност се ползва фейсбук страницата на кмета на община Търговище и най-вече online срещите под надслов „Питайте д-р Дарин Димитров“. Въпреки това, все още използването на интернет и дигитални форми на взаимодействие между местната администрация и гражданите в различните общини е с нееднаква степен на активност и ефективност. Необходимо е да се търсят нови форми на взаимодействие, да се използват по-активно възможностите на социалните мрежи.

Общините спазват изискванията на законодателството за осигуряване на публичност и гражданско участие в процеса на приемане на местни нормативни актове и прозрачност в работата на Общинския съвет. Обществените обсъждания и консултации предоставят на гражданите възможността да се включат в процеса на вземане на решения, като отправят предложения по обсъжданите политики. Отделни закони включват като задължителна форма обществените обсъждания при приемането на определени политики и важни за населението местни решения. При провеждане на обществени обсъждания се използват методи като сформирание на работни комисии, провеждане на работни срещи с граждани по местоживее, събрания, публикации в местните медии и др.

Но, по мнение на участниците в проучването, въпреки това участието на гражданите е по-скоро формално и инцидентно. Активно участващите граждани са малко на брой за да се представи обективно мнението на местните общности и да се осигури чуваемост и реализиране на идеите на гражданите и гражданските организации. Гражданите и неправителствените организации са активни, когато инициативата/действието има кауза, когато се решават конкретни проблеми на местните общности, когато проблеми ги касаят пряко. Ако проблемът е, например, безводие в община Омуртаг – хората са активни и се включват при неговото решаване. Но ако проблемите са общи, хората очакват активност от другите. НПО и гражданите участват най-активно при решаване на проблеми в социалната и образователната сфера, екологията, чистотата, териториалното устройство и др.

Консултациите и обсъжданията, независимо от техния предмет, изискват специфични умения и специални усилия от страна на всички участници. Те изискват адекватно изпълнение на всеки етап (разпространение на информация сред членовете на обществеността, правилен подбор на участниците, избор на подходящ механизъм, времетраене, разработване на доклад, предоставяне на обратна връзка). Успешното провеждане на всички тези стъпки оказва важно влияние върху качеството на процеса на включване на гражданите в процеса на вземане на решения. Обратното, когато те не се прилагат по подходящ начин, обществените консултации и обсъждания могат да разочароват и да демотивират гражданите от участие. Проучването и внедряването на добри практики, провеждането на обучения на всички участници, прилагане на активни методи на работа, укрепването на сътрудничеството между участниците са само част от формите и методите, които биха подпомогнали и стимулирали по-активно гражданско включване при разработването и изпълнението на местни политики.

Основните **канали на информация** за дейността на обществените съвети са интернет страниците на общините и преките предавания на заседанията на Общинския съвет. Но тази информация достига до малък брой граждани. Причините са комплексни. От една страна представителите на общините смятат, че сайтовете са лесни за ползване, но тяхното мнение се разминава с мнението на гражданите. Трудно се намира информация

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

на сайтовете на общините за дейността на обществените съвети. Най-често на тези страници се публикуват и са лесно достъпни решенията на общинските съвети, актовете на кмета и др. Освен това, хората все по-малко ползват интернет страниците на институциите, а предпочитат да получават информация от социалните мрежи. Там потокът на информация е по-бърз, по-атрактивен, по-разбираем, текстовете са по-кратки. Общините, които имат фейсбук страници и ги ползват успешно са:

Търговище с 6,4 хиляди последователи -

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100070169621557> ;

Попово, с 6,5 хиляди последователи -

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100063464176203> ;

И с по малко последователи са страниците на Антоново -

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100022332378692>,

Омуртаг -

<https://www.facebook.com/pages/%D0%9E%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E%D0%BC%D1%83%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%B3/> и

Опака -

<https://www.facebook.com/search/top/?q=%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E%D0%BF%D0%B0%D0%BA%D0%B0>

Фейсбук се използва от отделни кметове на общини, общински съветници, експерти от общините.

За информиране на гражданите за дейността на обществените съвети се използват кръгли маси, фокус групи, възможностите на информационните центрове на общините и др. Липсва, обаче, анализ на целевите аудитории, оценка и избор на най-ефективните канали и методи на информация за всяка община. Т.е. в богатия арсенал на информационни канали и форми всяка община трябва да открие кои са най-подходящите за нейните граждани в различни ситуации. Те трябва да отговарят на специфичните характеристики на социалните групи, към които са насочени.

Езикът, на който са написани публикуваните материали по обсъжданите Програми, Стратегии, Наредби и др. е трудност и предизвикателство за голяма част от гражданите. Администрацията и експертите имат свой професионален език на който общуват и пишат, но който е трудно разбираем за голяма част от населението. Материалите са обемни, с много професионална терминология и хората губят мотивация да ги четат или обсъждат.

Гражданите често срещат трудности, когато се обсъждат промени в нормативната уредба и причината отново е високо специализираният и професионален език, на който са написани законите и наредбите.

Гражданската активност е ниска при обществените обсъждания и проблемът тук е, че гражданите не разпознават в документацията на местните политики и законодателства своите проблеми, не виждат решения на актуалните проблеми, които ги вълнуват. Затова участниците в проучването често пъти посочват, че гражданите не са информирани. Ефективната комуникация с гражданите е предизвикателство за местните власти. Официалните политики и наредби трябва да имат своите кратки варианти, написани на достъпен език и популяризирани сред местните общности.

Има какво още да се желае относно публичността за дейността на обществените съвети. Информацията в публичното пространство за заседанията на обществените съвети, обсъжданите теми и проблеми, взетите решения е инцидентна и оскъдна. Практиката показва, че работещ инструмент в тези случаи е периодичното отчитане на обществените съвети пред местните общности и срещите с хората лице в лице. Проблем с публичността, в някои случаи, съществува и при подбора на членовете на обществения съвет и по-точно по избора на гражданските и бизнес организации или граждани. Номинирането и изборът на членовете трябва да е максимално прозрачно, подчинен на ясно формулирани правила и критерии, като членовете следва да притежават експертиза и опит в различни области и да умеят да отстояват обществено значими каузи. Друг проблем с публичността е липсата на практика членовете на обществените съвети и гражданите да бъдат информирани за решението по техните предложения – дали са приети, а ако са отхвърлени какви са мотивите за това.

Демотивацията и на малкото активни граждани е друго предизвикателство, с което трябва да се справят обществените съвети и местните власти. Мненията и предложенията на обществените съвети понякога „вежливо“ се игнорират, не се дава обратна връзка от администрацията какво се случва с предложенията на обществените съвети и гражданите. Планираните инициативи се реализират трудно и както споделя участник в проучването „накрая става така, както иска общината“. Институциите и НПО са участвали активно в анализа на потребностите и изработването на стратегията за социални услуги, но на практика, след това се разкриват такива услуги, за които има финансиране по Оперативните програми. Демотивира и формалното провеждане на заседанията на обществените съвети, когато се предоставят готови материали, които трябва да бъдат гласувани. Смисълът на обществените съвети е да мобилизират гражданите за включване в обсъждането и разработването на документите, а не само да одобряват готови документи.

Други предизвикателства, касаещи дейността на обществените съвети и гражданската активност на населението са проблемите, свързани с ресурсите. Често пъти финансовите средства на общините не стигат за решаване на всички проблеми и общинската администрация решава как да бъдат разходвани те. Липсват умения за

търсене на допълнително финансиране, привличане на дарения, включване от бизнеса и гражданите и др.

В малките общини не са много на брой гражданските организации, които са реално работещи. В по-големите общини има повече на брой регистрирани граждански организации, но голяма част от тях не са активни. В малките общини съществува и проблемът с наличието на необходимите експерти, които да бъдат включени в работата на обществените съвети. Тези ограничения са предпоставка за включването на едни и същи личности в различни обществени съвети. Това натоварва хората и ако не се отдръпнат, те „изгарят“ в работата.

Членовете на обществените съвети, включително представителите на местната администрация имат потребност от овладяване на нови знания и умения в областта на комуникациите и овладяването на методи и форми за стимулиране на гражданската активност.

И не на последно място, но по-лесни за преодоляване, са организационните проблеми. Не всички обществени съвети имат Правилник за дейността. Наистина няма законово изискване обществените съвети да имат Правилник, но именно така те биха дефинирали свои правила за организация на дейността си, целите и принципите на работа, сферата на дейност, правила и процедури за вземане на решения, правила за сътрудничество с Общинския съвет и местната администрация, с гражданските организации, бизнеса и т.н.

КОВИД епидемията наруши редовността на провеждане на заседанията на обществените съвети и показва друго предизвикателство – липсата на готовност за провеждане на онлайн заседания в критични ситуации.

На базата на направения анализ предлагаме следните **ПРЕПОРЪКИ** за подобряване работата на обществените съвети и взаимодействието на местните власти с гражданите и обществените съвети, стимулиране на гражданската активност и включване на гражданите при вземането на местни решения, при формулирането, изпълнението и мониторинга на местни политики и законодателство:

1. **Спазване на изискванията на законите на Република България** за изграждане на обществени съвети към общините (Закон за социални услуги, Закон за младежта, Закон за туризма и др.)
2. **Подобряване на комуникацията с местните общности** за популяризиране дейността на обществените съвети, стимулиране на гражданската активност за решаване на местни проблеми и активно включване при разработването, изпълнението и мониторинга на местни политики и законодателства чрез:

- 2.1. Изграждане на капацитет за разработване и използване на нови канали за информация и комуникация с местните общности чрез обучения и привличане на външни експерти;
- 2.2. Периодично **извършване на анализ и оценка** на ефективността на използваните информационни и комуникационни методи и форми с цел избор на най-подходящите за целевите аудитории, с които работи обществения съвет;
- 2.3. Освен официалните документи и материали за обществените обсъждания **да се подготвят кратки тематични варианти на достъпен език**, които да се популяризират на работни срещи с гражданите, чрез публикации в медиите, предавания по местното радио, а при възможност и телевизионни предавания, активно да се използва социалните мрежи за представянето им на гражданите, за да разберат те връзката между документите и подобряването на качеството на живот в общините;
- 2.4. Подобряване **осведомеността на гражданите** за дейността на обществените съвети чрез разкриване на интернет страниците на общините - подстраница или рубрика, на която да се публикува информация за проведени заседания, да се публикуват протоколи, да се дава информация за взети решения и тяхното изпълнение и др.
3. Подобряване **прозрачността** в работата на обществените съвети
- 3.1. Да се изисква от местната власт да дава обратна връзка и информация относно предложенията на обществените съвети, гражданските организации, бизнеса, гражданите – дали са приети, ако не са приети какви са мотивите;
- 3.2. При определянето на членовете на обществения съвет да се изисква от общината определянето на неправителствената организация, която ще представлява гражданския сектор в общинския съвет да се извършва от самите организации, а не от общината. Също така и представителят на бизнеса да бъде определен от организациите на бизнеса;
- 3.3. Периодично да се прави анализ и оценка на добрите практики и резултати, на предизвикателствата и нерешените проблеми, на изпълнението на разработените програми, стратегии и др. документи, на ефективността от използваните организационни и информационни методи и средства. На базата на този анализ да се прави периодично отчет за дейността на обществените съвети на заседание на общинския съвет;
- 3.4. Да се публикуват протоколите от заседанията на обществените съвети;
- 3.5. Да се разработи система за проследяване изпълнението на взетите решения;
- 3.6. Всеки обществен съвет да разработи Правилник за своята дейност;

4. **Гражданските организации да бъдат подкрепени** да инициират изграждане на обществени съвети по актуални теми, които впоследствие да бъдат припознати от общинската администрации.
5. На заседанията на обществените съвети да се канят **външни експерти** по обсъжданите проблеми, които да предложат иновативни идеи от своята практика. Да се утвърди и разшири практиката да се канят на заседанията и местни експерти по обсъждания проблем, които не са членове на обществения съвет.
6. Разширяване **контактите и взаимодействието между обществените съвети** в област Търговище и на национално ниво, с цел споделяне на добри практики, обединяване на ресурси и капацитет за решаване на сходни проблеми и др.
7. Да се разработи процедура за **онлайн провеждане на заседанията** на обществените съвети в критични ситуации.
8. **Да се работи на ниво „общност“**. В бюджета на Общината се предвиждат различни дейности и финансиране за различни групи, за различни населени места. Например селата - къде няма контейнери за боклук, осветление, канализация и т.н. Ежегодно се отпускат средства и общностите трябва да участват по-активно, да излагат своите мотиви защо тъкмо при тях трябва да се реализират тези дейности, а не някъде другаде. Защото това дали да се направи нещо в село А или в село Б не го решават хората, а администрацията. А би следвало местните хора да бъдат по- активни. (Предложение на участник в проучването)